

Цетиње, 7. маја

Политичка ситуација у свијету на први поглед не изгледа ни из близа онаква каква је у ствари. На прагу смо судбоносних догађаја. Тим догађајима претходи ново груписање великих сила и могу врло лако да буду претеча новој констелацији у међународној политици.

Догађаји, који су првих дана пролећа наступили, и крај загушеног затишја могу бити од судбоносног утицаја на међународну политику и ако ни из близа не изгледа да они могу што на њу утицати.

На све стране појавили су се крвави догађаји. Они су за сада локалне природе, али могу врло лако да узму ширег обима, да у њих увуку и друге, што се још налазе ван њих било као посматрачи било као посредници. Интересне сфере могу да се укрсте, да дођу у опреку, да изазову сукобе и да дође до међународног заплета.

У нашем најближем сусједству, гдје иначе ни из близа није онако како би требало да је, одигравају се крвави догађаји. Отоманска империја налази се у врло неугодном положају. На једној страни побуна у Јемену, а на другој страни побуна у Арбанији, која све више узима маха. Па ни у самим врховима њеним није како би требало да је. Појавила се криза. Њу су изазвали унутрашњи сукоби, који су настали у стубу садашњег режима.

И на далеком истоку дошло је до заплета. Њих изазива Кина, која је и иначе у унутрашњости разривена династичким револуцијама, противустваним побунама и разним нередима и изгредима. Кина је дошла у сукоб са Русијом, а како најновије вјести јављају, врло лако може да дође између Кине и Јапана и до оружаног разрачунавања.

Ни удаљена Америка није поштеђена. У држави Мексико дошло је до крвавих окршаја између устаника и државне војске. Устаници су се с оружјем у руци подигли противу председника републике и успјели да толико ојачају, да су заузели многа мјеста и да прогласе привремену владу, нагоневши председника републике да одступи. Сједињене Америчке Државе још нијесу иступиле са својим посредовањем, али врло лако могу да буду увучене у ове мексиконске заплетете.

И у жаркој Африци дошло је до крвавог окршаја. У Мароку је у највећем јеку побуна. Устаници су били узели таквог маха, да је султан био принуђен да се обраћа за интервенцију страних држава. Та интервенција је и проузроковала, да се изроди међу страним државама, а особито између Француске и Њемачке, суревљивост и није искључена могућност да због тога и

до сукоба дође. Ако игдје, ту највише има изгледа да ће доћи до заплета. Ти заплети могу да се протегну и на остале државе, те да се односи међу њима поремете.

Односи међу великим државама и онако нијесу на свом мјесту. Они су само привидно добри, резервисани, али како сви знаци говоре и најмањи догађај може их изазвати, да изађу из резерве и да дођу до опреке. А и иначе је међу њима прикривена нетрпељивост и закулисно роварење. Европски мир према томе не почива на здравим ногама и најмањи повод, који се буде изродио у свима овим догађајима на све четири стране свијета може да доведе до камликација.

То као од осјећају и саме ове велике државе, те зато и настојавају велике силе да се изврши ово груписање и да се промијени утицај на међународну политику.

Та нова груписања и распоређивања снага и утицаја већ су почела да се јављају. Нарочито их испољава Енглеска, која је у својој спољној политици извршила читав преокрет. Охладила је према савезу са Јапаном и пошла преко дебелог мора и склопила савез са Сједињеним Америчким Државама, који ће врати у свијетој политици велику и важну улогу. Савез са Јапаном истиче јој кроз четири године, али он по њу није од важности. Он јој је требао да послужи противу Русије док је није увукла у рат са Јапаном, те се одмах побринула да се Русија приближи Јапану и да ступи са Русијом у савез противу Њемачке. Како се сада Њемачка приближила Русији, прешла је на савез са Америком. Овоме значајном енглеско-америчком савезу приступа сада Француска.

И тако су на прагу нови преговори и савези, који ће из основа промијенити међусобне односе великијех сила. То ново груписање је од врло велике важности и значаја и може да буде судбоносно по свијетску политику и по државе које обухвата.

Као што сви знаци говоре, свијетска политика се из основа мијења. На тај начин и међусобни односи великијех сила сасвијем ће се промијенити. Настаје ново груписање, ново разређивање и нова подјела. Стари савезници се разилазе и приступа се новим савезима, новом груписању и новој подјели. Пријатељи се одвајају, а непријатељи се приближују и једни другима пружају руке за заједнички рад.

То ново и из основа промијењено груписање великих држава несумњиво је од врло велике важности и по нас балканске народе. Како судбина малих балканских народа лежи у рукама и моћи великијех сила, то ће и ова нова гру-

писања бити од судбоносног значаја по њих. Од тога ће им поглавито зависити даља будућност и шта им она буде донијела, то ће и имати.

И кад наша судбина лежи поглавито у томе, то ћемо о овом новом груписању сила проговорити нарочито у вези са тиме шта имају балкански народи очекивати од нове политичке констелације — живот или смрт, лијепу будућност и просперирање или распад и сужањство.

Поглед по свијету

Предизборна борба захватила је, у велико и Чешку, гдје су врло заоштрени односи између Чеха и Њемаца. Да би се те несугласице отклониле почеће се поново да воде преговори између Чеха и Њемаца како би се постигао споразум, на коме се толико дуго ради. Акцију за спречавање повео је намјесник Чешке гроф Тун Хоенштајн, који је ради тога већ приватно конферисао са многима виђеним политичарима чешким и њемачким. Преговори ће се, веле, водити сада на новој основи. У вези са тим јављају, да у чешком политичким круговима нијесу задовољни начином којим чешки намјесник гроф Тун настоји помирити Чехе с Њемцима, па веле и он сам не вјерује више у успјех своје мисије. Говори се чак и о скорој оставци грофа Туна.

Али као да је тај глас измишљен од стране Њемаца, који су доста огорчени на чешког намјесника што неће да потпоможе до крајности њихове шовинистичке тежње и одсудио се противи подјели Чешке, за чиме они теже. Зато сад пакосте, али им то неће помоћи.

У угарским политичким круговима говори се, да ће бивши министар правде Г. Полоњи ступити доскора у клерикалну народну странку, те да ће ушлећ тога доћи до прелома у странци, која ће се подијелити у конзервативно-католичку и у хришћанско-социјалну странку. Предсједник ове потоње групе био би сам Геза Полоњи.

Орган сибинског румунског митрополита Метиануа није склон споразуму Јустоваца и социјалних демократа у погледу општег права гласа, те наглашје, да тај савез није нипошто користан по Румуне. Лист примјећује, да Румуни имају доста лошег искуства са својим подупирањем опозиције, те препоручује или да се сједине с владиновцима или да се сами боре за своја права. У народностним се круговима држи, да је митрополит лансирао тај чланак по жељи грофа Куена, да спријечи конференцију Румуна с Јустовцима.

То може да буде врло лако, можда је сумња у његове побуде сумњива, али и то је истина да у овој изјави има доста горске истине.

Сви Мађари, како нас горко искуство учи, до сада су увијек у опозицији били наклонени народностима и радо су хтјели да се на њих наслањају и да се њима користе, обричући им све и свја, али да им одмах окрену леђа чим до власти дођу.

Зар тако није било све до доласка Куенова на владу? И он се улагивао народностима и ако њих облетао обричући да ће им уважити захтјеве, али му није све то ништа сметало да их одбаци чим се власти дочепао.

Па и други су исто тако радили. Куен, Јуст, Јуст, Куен и све како се сви ти мађарски политичари зову — једно је исто.

Опет се ракоље

Листови, који су у хајци на Црну Гору имали учешћа, почињу опет да се ракоље. А зна се, који су ту хајку приредили и који су њоме командовали.

Опет их заболио зуб због Црне Горе. Један замјера ово, други оно, и сваки је нашао по што год што му није по ђуди. Пошто Црна Гора не даје материјала за оправдане оптужбе, то прибјегавају измишљањима и фантастичком декорисању онога што су измислили.

Једновременост обновљене акције доказ је, да је по команди, а једна и иста садржина у биоградској „Политици“ и у загребачком „Србобрану“ указује несумњиво на један и исти извор. Зна се и који је тај извор, а да је стари, највећи је доказ то, што је све инсценирано опет онако плитко и брљиво, како су ранији напади инсценирани. Одмах се види да је хајка на команду и да написи политичу из једне и исте радионице.

Опет се дакле иде на раздор. То, што је декоративна фасада измијењена и мјесто старе каријатиде метнута нова, не може да нас омађија. То само стари Паша Учтуглија мијења своју тактику. Суштина расположења и поткопавања остала је иста. Могло би нам се рећи да располажемо са врло мало политичкога искуства и да психолошки веома мало познајемо људе кад бисмо вјеровали, да подмуклост, као урођена садржина нечије душевности, може постати бистра искреност преконоћ, и то једино тим, што је мјесто Петка дошао Гавра да нас о братству и искрености увјерава. Дјела говоре другим језиком, и она доказују да између њих и лијепих ријечи Паше Учтуглије има големе разлике. Ми бисмо много више вољели кад те разлике не би било и кад би дјела потврђивала ријечи. Овај њихов раскорак није ни мало кадар да нас у доброј вјери утврди.

Ми ћемо остати увијек они који смо били: братску ћемо руку прихватити (наравно не сваком,) а подмуклу искреност одбијати. Нека нико не мисли да ће нас конвенционалним љубазностима задобити да у његову искреност вјерујемо, а иза тога да службене извјештаје, који не одговарају истини, у својим преским радионицама прерађује у чланке и дописе и даје услужним листовима да нас нападају.

Тако су могли обмањивати само Обреновиће и наводити их да се колебају. Овдје колебања нема, нити ће га бити. Демаскујемо нову тактику и увјеравамо, да ће они, који је воде, сад тако исто мало успјети као и пређе. —

Море Марко не ори друмове!
Море Муса не гази орање!

Тако је између Марка и Мусе силом, без стварног повода, тражена кавга. Тако непрестано, без икаква повода с наша стране, тражи се раздор и кавга са Црном Гором.

Скидајући маске са потуљености, ми обезоружавамо противника и дајемо му могућности да се дозове памети, иначе су даљи сукоби неизбјежни.

Султан на Косову

— Прво путовање Султана Мехмеда —
Султан Мехмед V креће се у другој половини овог мјесеца на пут по својој земљи. Он из Цариграда иде у Солун, а одатле ће обићи

сва већа мјеста у Старој Србији и Македонији.

За тај пут његов у велико се чине потребне припреме како би први излазак Султанов у народ исплао што боље.

Као што јављају из Цариграда, Султан је потврдио програм свога пута у румелијске вилајете. По том програму Султан ће поћи у понедељак у вече 16. маја на оклопњачи Барбарос. Принчеви Зиаедин и Омер Хилми пратиће га на ратној лађи Месудије. Свита Султанова биће на лађи Гул-Џемал. Пред Галипољем Султан ће се мало задржати и примити двије депутације, из Галипоља и Дарданела, које ће доћи да га поздраве. Одатле ће право за Солун. Са дарданелских утврђења поздравити Султана пуцањем из топова.

Пут ће трајати 25 дана. Први селамлук биће у Солуну, други у Приштини, трећи у Битољу.

По повратку с пута Султан ће обићи дарданелска утврђења.

Султана ће пратити на путу велики везир, министар војни, унутрашњих дјела и финансија. Пратњи ће се придружити и једно изасланство из Ерзерума, које се већ налази на путу.

Царска ковница добила је наредбу да искује златан и сребрн новац с натписом: Солун, Косово и Битољ.

У Солуну, по улицама куда ће Султан проћи, први клуб „Јединства и Напретка“ подићи ће трибине за гледаоце, који ће се издавати под закуп у корист школа које стоје под заштитом клуба.

Исто тако ескадра, која ће пратити Султана, приредиће неколико забава, од којих ће се чисти приход употребити у корист флоте.

Да би било Султану што удобније путовање из Дедегача већ је послано осам дворских жељезничких вагона за Солун. Ти су вагони раскошно намјештени и биће нарочито стављени на расположење Султану и његовој пратњи.

Ирада о програму Султанова пута објављена је. Из тога програма види се, да ће се дочеци приређивати по нарочитом церемонијалу. Примјера ради навешћемо дочек у Скопљу: Султан ће у Скопље стићи у суботу. Солунски валија с пратњом испратиће царску свиту до Велеса, гдје ће Султана дочекати косовски валија са вишим официрима и угледним грађанима. Цијела пруга од Солуна до Скопља биће посједнута коњичким одредима. На велешкој станици дочекаће Султана посланици, чиновници, свештенство и угледно грађанство. Ова изасланства ићи ће пред царском свитом на растојању од пет километара. На скопској станици спојиће се са угледним грађанством, које ће изаћи у дочек Султану.

При доласку Султанову на скопску станицу са града ће пуцати топови. Царска пратња кренуће се стану одређеном за Султана у Ислахани новом улицом.

Док царска пратња буде пролазила преко каменог моста са града ће пуцати топови, а путем којим ће свита проћи војска и ђаци биће упарађени.

Сјутра дан Султан ће примити угледне грађане и представнике страних држава, затим ће посјетити цамије.

У понедељак ће отпутовати за Приштину испраћен са истом церемонијом као што је био и дочекан.

За све вријеме путовања Султанова жељезницом пред дворским возом ићи ће нарочити извиднички воз, а пруга ће бити посједнута војском.

У свима мјестима, у која ће Султан доћи, по наредби власти чине се

нарочите припреме за дочек, а у лице кроз које ће проћи нарочито се преуређују и уљепшавају. Исто тако и грађанству су издата нарочита строга упутства о своме држању за све то вријеме.

Хрватска пред изборима

— Политичка ситуација у Хрватској и Славонији —

Два точка из блата, два у блато. То је слика политичких прилика у Краљевини Хрватској и Славонији. Никако на боље да се крене.

Тек да се каже, да ће и ове земље сунце огријати и да ће поћи на боље, а одједном из ведрога неба стаде да бије туча и лед.

И сад је тако.

Кад је пао Раух и дошао Томашић држало се, да ће једном поћи на боље и да ће се политичким теревенкама стати на пут. Али је радост кратка вијека била. Испуљило се, да се ни са Томашићем не може радити онако исто као ни са његовим претходницима и да бан Хрватске и Славоније не може да ради онако како то интереси овијех земаља налажу, него како им се из Пеште заповиједа. Због тога је пропао пакт између српско-хрватске коалиције и бана Томашића, због тога је коалиција ступила у опозицију и настале нове политичке теревенке, које су онемогућиле сваки рад у сабору.

На тај начин Хрватска и Славонија остале су поново крај сабора без сабора, те се опет ради на распуштању сабора и новим изборима. Покушава се, да се, не зна се већ који пут, изборима омогући рад сабора онако како то у Пешти жели, а не онако како то интереси ове земље изискују.

Сабор до сада још није распуштен, нити су нови избори наређени, али сви знаци говоре, да другог излаза нема и да се ради на новим изборима и ако се то крије. А крије се ваљда зато што хоће влада да има могућности да не сметано преко чиновничког апарата учини све како би изборни резултат био по њу што повољнији.

Па и ако се таји о распуштању сабора и о новим изборима јасно је да су избори на прагу.

Зато се питање о скорашњим изборима у Хрватској не миче са дневног реда. С једне се стране нагађа, да ће избори до скоро бити, с друге се стране то пориче, но спремају се на све стране.

О том, да ли ће доћи домало до избора или не, изјавио је сада гроф Куен „Дгаи“ ово:

„Након ријешења војне реформе и војничког казног поступка приступићемо у јесен одстрањењу жељезничарске прагматике, чиме ће се одстранити велики спорни објект између Угарске и Хрватске. Но не вјерујем, да ће се одмах дати са-ставити по бану владина већина иза одстрањења овога језичнога питања, а код нових избора. Његова ће странка добити додуше неколико мандата више, но мораће иза овога избора бити још један избор, од кога се можемо надати жељеном успјеху.

Политичка кола у Хрватској су гадно застранила и ми требамо времена, да их опет изведемо на прави пут.

На сваки начин ће бити бан д-р Томашић онај, који ће провести ове и ако устреба и шљедеће изборе у Хрватској, да се дође коначно до онога мира, кога тражи мирни споразум између Угарске и Хрватске.

Угарска ће влада дакако ићи на руку бану, да се одстране разне нагодбене повреде, но што је најглавније ми ћемо се сусретљивом

праксом уклањати сваком новом спору“.

Другим ријечима речено: ако у Хрватској и Славонији не хтједну онако како ми хоћемо, натјераћемо их на то. Зато се и неће устручавати од избора. Ако ови избори сад не испадну како треба, распустиће се сабор и наредиће се поново избори. Дотле ће се отпор сломити и биће онако како се хоће.

То по оном македонском рецепту: ако го не јадиш кувано, јадићеш го печено!

Све у славу устава и парламентарности!

Мисли

Кад би се човек смијао само у својој срећи, смијеха би свако био жељан.

Противу мрака свако устаје, али се ипак зато свако радо њиме користи.

Најнепрободнија је пучина мора заблуда.

Противу многих женских радо многи устају, али још с њима радије лежу.

Ко неразборито суди о себи, непристрасно не може судити ни о другима.

Многима је на језику оно што им није на срцу.

Валси.

Побуна у Арбанији

Препадом, који је учинила турска војска на Арбанасе прије него им је одређени рок за мир истекао, Турци су само тренутно успјех постигли. Повратили су Дечиће и висове око њега, али доцније, када су хтјели да продру даље, одбили су их арбанашки устаници и то с таквим успјехом, да се из тога види, да су Турци далеко од тога да могу рачунати на своју побједу.

И док се раније могло очекивати, да се сва побуна у Арбанији може мирним путем свршити и међусобним споразумом окончати да се не би узалудно крв прољевала, послједице вјероломног препада о томе више не може да буде ни ријечи. Арбанаси су раздражени тиме у толикој мјери, да су се ријешили да поведу борбу на живот и смрт и да сви изгину за своју националну ствар, не жалећи ни себе ни своје. Турско вјероломство и пријевара толико их је огорчила и распалила, да ће продужити борбу до посљедње капи крви и завјеравају се, да ни у ком случају не уступе све до год и једнога траје.

Њихово огорчење је на Турке у толико веће што су многи били склони, да се одазову Тургут пашином позиву и да му се повјере, али како је он још одмах погазио своју ријеч и хтио да их обмане, завјерили су се, да ни по коју цијену не одступају на их то довело и до потпуног коначног истребљења.

И сам Турци као да су увидјели како сугрубопогрешку учинили извршеним препадом, па би сада хтјели, да загладе тиме што се правдају како њихова војска није вршила напад, него да је била од устаника изазвана да се брани, пошто су устаници први напали на војску, покушавајући да заузму Шипчаник! Тако они хоће да увјере свијет како је војска у нужној одбрани наступила према Дечићу, а заборављају, да се све ово одиграло пред очима свијетом и да је једна шака устаника, која је била на Дечиће није могла ни у ком случају да напада на утврђење Шипчаника а још мање да покушава да га заузима кад прије тога нијесу устаници и много бројнији и много силнији могли ни да му се приближе од посаде турске!

Ово турско правдање у толико је одвратније што су цио ток борбе при заузимању Дечића посматрали многи и многи из Подгорице и што се пред њиховим очима одиграо цио догађај, када се голим оком могло видјети да турска војска заузима висове око Дечића, а затим и Дечиће без отпора, јер кад је војска наступила ни на висовима ни на Дечиће Арбанаси није било, него су отишли на договор и вијећање око Тургут пашиног прогласа; дакле у одсуству њихову. А то јасно показује да се турска војска користила обећањем Тургут пашиним, које је Арбанасе одстранило од заузетих позиција и ња њих навалила кад их није имао ко бранити, као што се зна и то, да су Арбанаси потекли на бојно поприште на глас препада, који је војска извршила. Од тула је то вјероломство у толико више одвратније кад се покушава празним измишљотинама да прикрива и замазује.

Вијести о овом препаду још нијесу, због краткоће времена, продрле у страну штампу, али када буде она о њима проговорила, забиљежићемо их нарочито.

Међутим на све стране шири се глас како генерал Ричироти Гарибалди креће ускоро у Арбанију, да тамо предузме команду над талијанским добровољцима, који су дошли у помоћ побуњеним Арбанасима. Мала одјељења, талијанског добровољачког кора, вели се, успјела су да измакну од талијанске полиције и да се докопају арбанашког приморја. Не знамо колико у овом изношењу има истине, али судећи по досадашњим версијама које су пуштене у свијет, тешко да ће од овога бити што у ствари. Наше сумње у толико су веће што са бојног по-

ља до сада немамо никаквих извјештаја о учешћу других, па ни талијанских добровољаца, у арбанашком устанку. Биће и ово, као и многа друга изношења, празна новинарска галама и самохвалисање појединаца, са којима се у посљедње вријеме сријетимо у јавности. Све те вијести о тобожњим арбанашким комитетима, и изасланицима комитета, као и о разним добровољцима, празне су измишљотине појединаца, који би у мутној води рибу да лове и да се крвавим арбанашким напорима користе, јер — дјела говоре — све до сада што су Арбанаси учинили и постигли, сами су учинили и без икакве потпоре са стране, а најмање да су у вези са којекаквим самозваним арбанашким комитетима и комитетлијама на подобју Николе Иванај „беја“, који се по Биограду и на страни за арбанашког вођу представља, рекламира и самохвалише, па се толико био захуктао, да је у биоградском „Малом Журналу“ изнио и једну слику, за коју је рекао да представља Иса Болјетинца у млађим годинама, а не зна да је то слика познатог Биб Доде!

Није на одмет да се чује и шта све листови у Турској доносе о побуни у Арбанији. Тако они јављају:

У арбанашкој побуни учествују Клементи око Плава и Гусиња. Груды око Туза и Шипчаника, Хоты и Кастрати око Скадра и Шаљи. Миридити се, веле, нијесу отворено побунили, али су се многи одметнули у планину и образовали чете.

Окобли на граници турско-црногорској у околини Берана и Гусиња непрестано још трају.

Устаници су исјекли телеграфске жице у крају Хулије на територији Кастрата, па су навалили на турска војна одјељења у томе крају, као и у близини Зерине и Песаре, али су свуда (!) одбијени. Ускоро ће се морати сазвати редифи друге класе из солунског корпуса. (Ваљда зато што им овако лијепо иде?)

Малисори су у друштву(!) с Црногорцима (без тога листови у Турској не могу да макну, а треба им да би само сумњичили Црну Гору и правдали неуспјехе турске војске) поново напали војску код карауле бр. 2. у Беранима. Војска их је митраљешком ватром одбила. И код Гуделије, кад су напали одред Ехтем паше, устаници су одбијени.

Црна Гора је, према изјави турског посланика на Цетињу Садредин ефендије одредила нарочите чиновнике дуж границе, који ће предузети све потребне мјере, да се спријечи прелаз бунтовника и осигура наутралност Црне Горе.

Турска влада је извијестила власти у Скадру да је ријешила дати 500 лира за набавку сјемена за сјетву Миридитима. То да би мировали!

Најновији извјештаји, што их имамо од наших извјештача из тих крајева, ови су:

Заузеће Планинице

Подгорица, 4. маја. — Устаници су и данас у три сата послједи подне напали на војску у подножју Дечића и на јуриш су заузели сва три шанца, што су их Турци имали на вису Планинице, који се пружа у ланцу од Дечића до Диноша. Устаници су на војску јуришали одлучно и свом силином, те се била развила жестока борба. Турци су се у шанцу држали и бранили боље што су могли, али је све њино напрезање било узалудно, јер су устаници јуришали силном срчаном шћу.

Том приликом устаници су запленили од Турака: 27 шатора, пуковску заставу, 32 кашете муниције, 27 маузерових пушака, велики број труба, као и многих других ствари.

Полије заузећа шанца војска је покушала јаком ватром да поврати отете позиције, али без успјеха, те се морала у вече са великим губитком да повуче према Шипчанику и Дечићу.

Бој је дубоко у ноћ трајао, али на штету војске.

Ноћ је прошла у препуцавању, које је трајало до десет сати.

Заузети шанци налазе се на Милешу, Рогаму и Планиници.

Борба око шанчева

Подгорица, 5. маја. — Јутрос рано командат гарнизона Исмаил Хаки бег кренуо је на устанке што се налазе ушанчени на Планиници и напао их, да би повратио шанчеве, који су јуче били освојени.

Он је напао на ушанчене устанике са двије стране са Шипчаника и из Туза митрољезима и топовима.

Борба је била силна. Топовска рика проламала се цијелом Малесијом и далеко одјекивала. Паљба је вршена брзо и наваливало се на устанике свом силином, али су се устаници држали тако да нијесу војсци дали могућности ни да им се приближи.

У овој жестокој и крвавој борби устаници су имали четири рањеника, од којих је један при преношењу подлегао рани. Број турских жртава не зна се, али се држи да је велики, јер су их устаници немилостиво косили и десетковали, сузбијајући њихов напад.

Силна киша, која се изненадно излила, спријечила је даљу борбу, која је била кобна по турску војску и поред тога што је наваливала митраљезима и топовима.

Напад на Хоте

Подгорица, 5. маја. — У исто вријеме када је командант гарнизона Исмаил Хаки бег кренуо са војском из Туза и Шипчаника на Планиници, други одред војске пошао је с друге стране на Требојин на Мале Хоте са Ђафкиша и југоисточном страном Дечића.

У Малим Хотима између војске и устаника развила се жестока борба, али њени резултати нијесу познати. По вијестима из побуњених крајева изгледа, да је војска успјела устанике да потисне, али се још поуздано не зна јели то и у ствари. О свему томе опширно у општем извјештају.

Турци руше и пале

Подгорица, 5. маја. — Приликом напада војске на Мале Хоте Турци су запалили једно село и разрушили католичку цркву у Малим Хотима. Исто тако запалили су и два села у Малим Хотима.

Киша, која се изненадно излила свом силином, спријечила је даљу борбу у Малим Хотима, о којој се појединости још тачно не знају.

Ноћ је прошла у миру.

Чарке и препуцавања

Подгорица, 6. маја. — Силна киша, која од јуче траје, спријечила је сваку даљу борбу, те до данас у подне није било никакве борбе и окршаја.

С времена на вријеме чује се само препуцавање с једне и друге стране, али како киша још непрекидно пада и нема изгледа да ће престати, тешко да ће до сукоба доћи.

Данас је киша силнија и плаховитија него јуче, те су и чарке и препуцавања све ређа, јер изгледа да су се и једни и други повукли у заклоне.

Бити ил' не бити

Подгорица, 6. маја. — Јучерашња успјешна пobjеда устаника одјекнула је кроз сву Малесију и на све стране је силну радост и весеље произвела. Како Арбанаси из побуњених крајева увјеравају, она је одјек њиховог силног раздражења због некоректног поступка Тургут паше, који је на пријевару својим прогласом и обманама у њему успио да их заведе и одстрани од позиција и тако им претео Дечиће и позиције око њега. Они тумаче да је јучерашња борба тек почетак одушке њихова раздражења и да су се завјерили, да ни по коју цијену не уступају и да се до капи крви боре док и једнога од њих траје, тврдо одлучени да у томе истрају не жалећи жртава, да те ће се Малесија умирити само онда кад њих више нема, кад сви изгину. Само преко њиховог тијела, кличу, вјероломници ће моћи да покоре Малесију и да је умире.

Тургут паша противу себе?

Вир Пазар, 6. маја. — Путници који долазе из Скадра, причају да је пораз турске војске на Планиници силно дјеловала на све у Скадру, а нарочито на званичне кругове.

На глас, да су устаници потукли турску војску и отели шанчеве, особито се немилостиво консуло Тургут паше и с тим у вези по Скадру се, веле, пролио глас, да

је тај пораз толико утицао на Тургут пашу, да је на себе кидисао да се убије, али су га од самоубиства спријечили. Због тога се и објашњава што се Тургут паша затворио и нигдје не излази, нити се пред киме појављује.

Миридита се свете

Плавница, 6. маја. — И ако се са турске стране настојава свима могућим начинима, да се Миридита придобију, ипак су они силно огорчени противу Турака и наметнутог им Биб Доде, да демонстративно одбијају све што им власти нуде, сматрајући да их хоће да подмите.

На глас вјероломног препада на побуњенике, Миридита су из освете запалили кућу Биб Доде у Миридита и одвели му шест коња што су се тамо налазила.

Међу Миридитама, вели се, осјећа се покрет да ступе у акцију.

Општи извјештај

Подгорица, 7. маја. — Другог, трећег и четвртог ов. мјесеца било је непрестано пушкарање између турских трупа и Малисора, а често пута и јаки окршаји. Нарочито су трупе с великом снагом наваливале да продру у Хоте и Груде, али не само да нијесу ни корака учинили напријед већ 4-ог око 6½ сахата по подне, Малисори су на јуриш освојили турске шанчеве врхом Планинице и главицама изнад Милеша, који су трупе напустиле и дале се у право бјегство све до Туза, оставивши у шанчевима сву војничку опрему, те тако су Малисори дошли до великог броја шатора, пушака муниције, хране и другог. Малисори су такође узели неколико војничких застави и неколико аскера поробили. Петога у јутро трупе су из Тузи пошле у неколико колона и нападе на све изгубљене положаје. Борба је била жестока и очајна а свршила се око 2 сахата по подне тијем, да су се трупе на своје стране морале повлачити, а неке су се колоне и бјегством спасавале.

Истог дана турске трупе од друмова и прекаја са великом снагом нападе су на Хоте. Борба је трајала цио дан и трупе су успјеле са великом муком да потисну Малисоре, којих је врло мало на броју било, јер је већина била заузета борбом око Планинице и висова северно од Дечића. У свим овим борбама рањено је девет Малисора а осам погинуло. Међу тим трупе су претрпјеле велике и осјетне губитке. Малисори су самих пушака одузели преко 30 осим оних нађених успут при гоњењу и оних у шанчевима на Планиници. Трупе у опште дјелују са великом обзривошћу, бомбардујући претходно топовима и митраљезима и најмање позиције прије него покушају да их заузму. Ехтем-пашина колона петог ов. мјесеца пријешла је у напад и истог се дана сукобила са малисорским стражама око Грнчара. Борба је била жестока. Резултат непознат. Јуче као и прошле ноћи са свију турских позиција чула се јака пуцњава. Изгледало је да се трупе тим осигуравају од могућег напада од Малисора, ма да се није примијетило да су усташи то пуцање изазивали.

Од зла на горе

— Вапај потлачених Срба у Турској —

Пећ, 1. маја.

Зулумима никад краја, а још мање страдању Срба у отоманској царевини, гдје су остали на милост и на немилост објесних људи и насилника.

Пљачка, убијање, насиља, гоњења и зулуми, то су плодови новог режима којима се усређава и онако већ огољели, измучени и измождени српски народ у Турској.

То потврђује и отимање горе будисавачке цркве, коју је насилно заузео и себи присвојио Јашар паша. И ако врло богат човјек да му по богатству нема равнот на цијелом Косову, он је, по угледу својих старих, сада заузео и гору будисавачке цркве и на све протесте неће ни да чује, него чак шта више пријети.

Још његови стари одузели су насилнички добар дио горе, па да не би остао ни он за својима старима, заузео је и оно што је цркви било заостало.

Српски живаљ заузео се сада преко суда у Пећи, да ову отимачину спријечи и да се гора цркви поврати, али се власти чине према свему невјеште и неће да чују за ове оправдане протесте противу овако грубе отимачине. Сада се за ову ствар заузео адвокат Арсеније Здравковић и ако то не помогне, онда је јасно да за Србе нема правде и правце. Здравковић се за ову ствар заузео предано, те је подигао парницу у Скопљу дако код тамошњих судова успјеха буде. Због тога Срби немају довољно ријечи да се захвале Здравковићу на његовом заузи-

мању за општу ствар и излагању за интересе потлачених Срба, који све више и више страдају, што се види и из овог језивог примјера:

У селу Гораждевцу, које се налази један сат далеко од Пећи живи миран и кротак Србин Тасо Шарић, трговац. Тасо има у сред села хан и трговину, у којој ради од ране зоре до мрклог мрака само да би могао што више да привреди.

У ноћи у очи источника 14. априла једна руља разбојника нападе је бјесомучно на хан Тасов, њега испребјалили тако, да је остао ни мртав ни жив, а они му сву покретну имовину по трговини и хану разграбили и однјели.

Сиромах Тасо није смио да се брани, нити је ко из сусједства смио да му прискочи у помоћ, јер су разбојници били наоружани до зуба, а Срби су, у славу хуријета, одавно безоружани.

Сјутра дан Тасо су нашли у несвјести гдје се мучи без даха живота, а и трговина и хан били су опустошени и опљачкани.

Тасо су сељани на колима однјели у кућу му у Пећ баш у тренутку кад је свијет излазио из цркве, те се зграњао гледајући како је сиромас Тасо био изнакажен и без свијести.

Тасо је млад човјек. Тек му има 28 година, ожењен је.

Као и увијек до сада, што је најстрашније и најгрозније, цијела ће ствар лећи као да ништа није ни било. Разбојницима се неће ништа учинити, као ни другима до сада. Зато се они овако и утркују ко ће више пакости Србима нанјети.

Зато се и не треба чудити што Срби из ових крајева листом безобзирце бјеже и исељавају се.

Српство

Предсједник босанског сабора. У јесенском засједавању босанског сабора бираће се по закону ново предсједништво. Према компромису саборских странака бираће се овај пут предсједник између српских чланова. Изабран ће бити садашњи потпредсједник Војислав Шола.

Двјестагодишњица. Сјутра се навршују двјеста година од рођења великог научника Дубровчанина Руђера Бошковића. Он се родио у Дубровнику 5. маја 1711. г. Учио је у дубровачком колегију, гдје је изучавао класичне језике и науке, због чега је ступио у друштво Св. Ињаија и отишао у Рим, да се усаврши у наукама. Први астрономски рад му је био, по ондашњим обичајима, у стиховима, а за тим је радио и на математици и физици. То му је прибавило име научника свјетској гласу, те су му повјераване важне мисије на страни. Умро је 31. јануара 1787. г. када је био на највећој висини важећи као велики свјетски научник. Његов рад био је огроман и по многобројности и по садржини. Он је написао преко седамдесет дјела и сва су од врло велике научне вриједности. Није познато да ли град Дубровник намјерава да прослави ову двјестагодишњицу свога великог сина. Слава му!

Загребачка опера у Биограду. Двадесетог овог мјесеца долази у Биоград опера из Загреба, које ће у Н. Позоршту приредити седам оперских вечери, на којима ће се давати: „Кармен“ од Бизеа, „Барон Тренк“ од Албинија, „Мадам Бутерфлор“ од Пучинија, „Повратак“ од Хацеа, „Сузанина тајна“ од Ферарија, „Мињон“ од Томаса, „У долини“ од Алберта и „Аица“ од Вердија.

Срби на Приморју. Клуб српских посланика на далматинском сабору, који привремено рукује политичким пословима, јер Срби тамо још никако организације никакве немају, на своје састанку закључно је и то ријешење објавио, да ће за изборе заступника на царевинском вијећу српска народна странка поставити своја два кандидата у два изборна котара* Книн-Кистине-Бенковац-Обровац и Бока, Которска. У девет осталих изборних котара бирачи српске странке гласаће за кандидате хрватске странке, а колико у којем од ових котара не би био предложен кандидат из хрватске странке него из хрватске пучке напредне странке, гласаће за њега. Клуб посланика још ни до данас није поставио кандидате за два изборна српска котара.

Непогоде у Србији. Као и прошле, тако је и ове године Србија доведена у опасност од елементарних непогода, које могу, врло лако, као и раније, да буду од тешких пошљедица по Србију. Провале облака и велике кише, које у пошљедње вријеме падају у западном дијелу Србије причиниле су знатне штете а ријеке су почеле надолазити. Из Ужица, Љубовије и Крагујевца јављају о великим поплавама, које су и овог пута нанјеле велике штете Крагујевцу.

Словенство

Побуна у Крањској. У Св. Михаилу код Мокронога саграђена је прије више година црква, за коју су имали околни сељаци да поднесу дио трошка. Скоро затим заређале су опомене за плаћање а коначно и пљенидбе, што је сељаке увијек силно узрујавало. Ових дана имало је бити више стјечаја. Да се уздржи мир послана је тамо жандармерија. Кад су сељаци за то сазнали, наоружали су се са косама, млатилима, мотикама и пушкама и пошли према жандармима. За вријеме стјечаја дошло је до побуне, те су жандарми ухапсили три коловође, када је рањен један жандарм. Против већини сељана је дигнута оптужба ради јавнога насиља и побуне.

Змије у Далмацији. Познато је, да у Далмацији има змија љутица, које проузрокују многе жртве. Особито су озлоглашени поскоци, којих има у Кривошијама сва сила. Уз то нема у овим крајевима никаквих лијекова тако, да су они, које змија уједе обично изгубљени. Сада је далматинска влада одлучила да удоми у Далмацији индијску животињу именовану Минго, која живи скоро искључиво од тога, што једе змије. Било се бојати, једино тога, да се ова животиња неће моћи у Далмацији одомаћити. Прошле јесен допремљено је у Далмацији 12 Минга који су се управо сјајно понјели, јер су уништили силан број змија. А и презимили су врло добро, јер су само два комада погинула. Сада кани далматинска влада допремити овећи број Минга из Индије. Зар се то не би могло и код нас покушати у крајевима гдје и стока и људи страдају од уједа отровних змија?

Страдање Срба у Турској

— Зулуми се непрекидно продужавају —

Беране, 1. маја

Ми се надамо бољему а оно иде све на горе. Сваког дана се нижу недаће и несрећа за несрећом. Али над ким? Само над српским живљем. Српски елемент у Турској преживљује пошљедње дане. Младотурци не престају износити преко своје јавности, да су увели и да уносе међу Отоманцима једнакост, браство и солидарност, а кад им се изближе посмотри и завири у њихов рад и поступак, види се да не престају радити батине над Србима, вјешање српске нејачи и истреивање са својих кућа и свога огњишта. Хуријет је остао мртво слово на хартији. Браство и једнакост се протеже само на „правовјерне“. Батинање и вјешање врши се само над Србима. Систематски се ради на истреивању српског живља. Довољна су ова два примјера младотурског бјеснила и њихове разуздане и недисциплиноване војске, над Србима, па је јасно оцјенити младотурски варваризам:

24. априла патрола је ни криве ни дужне на бајонете разлијела Вукајла Лакушића и Рада Куча из села Ржанце на свом огњишту код своје куће и на својој њиви. Вукајлов отац са једном женом закуме да то не чине, али разуздана војска то учини с Божом и са женом, што с Вукајлом и Радем. Младотурске пушке учинише четворо насиља српских. Младотурски куршуми угазише четири душе српске на правди Бога истинога. И за овај нечувени и јединствени зулуму доба хуријета младотурски ће клуб из Солуна „Јединство и напредак“ не само оглушити се, него ће што више преко јавности демантовати. Свима силама ће доказивати, а то ће ближа будућност показати, да су жена и Божо од 89 година качаџи!! Неће признати, по својој старој навици и новој тактици, да су четири српске невинне жртве пале код својих кућа а радећи на својим њивама. Још један примјер младотурског бјеснила: Ноћу између 25. и 26. о. м. у самој вароши удављена је на зверски и немилосрдан начин у својој кући Перуника Шебек са своје двоје дјеце (мушко од 14 а женско 12 год.) Свима су нађени конопци око врата онако како су их на звјерски начин објесили. Јадна и сиромашна Перуника дању и ноћу је радила само да подњиви двоје своје сиромашно дјеце, чије невинне животе одузеше илузорни хуријетовци.

И за ово ће Младотурци наћи излаза пред цивилизованим културном Европом у XX. вијеку! Ето видите каква је лична безбједност и сигурност у доба младотурског хуријета. Цивилизована Европа ће, ваљда, о овоме повести рачуна и окренути пажњу, да илузорни хуријетовци не чине на рачун *status quo*-а овакве нечувене и јединствене зулуме.

Политичке вијести

Влада у Мексику. Као што из Њујорка јављају, у Жоресу је проглашена привремена мексиканска влада, којој на

на челу стоји вођа устаника Мадеро Го-
меса. Говори се, да чим усташа опколе
главни град републике Мексико, посредо-
ваће Америчке Сједињене Државе оруж-
ном руком. У ту је сврху све спремно и
у војном погледу. Али ипак држи се да
ће доћи до мира.

Њемачка за Елзас. Посебно повјерен-
ство Рајхстага о елзашко-лотариншком
уставу расправљало је о уставу за те
земље, те је с 13 против 12 гласова од-
било дотичну законску основу. Одлучну
ријеч у читавом овом питању водили су
либерали, који нијесу хтјели пристати
на то, да се призна и најмање право
француском језику у поменутом земљама.

О Мароку. По писању француских но-
вина, скопиле су ради Марока Францу-
ска и Шпанолска уговор, по коме се
обвезују оба државе, да ће посту-
пати заједнички у Мароку, да ће респе-
ктовати неутралност Тангера и Тетуана,
те да ће се држати строго установљених
уплићних зона. Осим тога обвезују се,
да ће изијмити једну луку на Атланском
Океану њемачком цару, с обзиром на
интересе Њемачке у Мароку. У уговору
има још других мање важних тачака.

Подјела министарства за трговину.
„Аз Ест“ доноси, да је подјела минис-
тарства за трговину готова ствар и да
ће по жељи Краља доћи на министар-
ство за жељезнице који генерал.

Нови босански поглавица. Изашло
је Краљеву ручно писмо датирано у Gö-
dölö-u, којим се именује поглавица за
Босну и Херцеговину генерал пјешадије
и заповиједник градскога војнога збора
Јурај Поћорек.

Њемачка против Француске. Руске но-
вине јављају да се Њемачка опет обратила
на Француску овај пут пријатељском пред-
ставком. У тој се представи вели: По-
што је помоћна колони мајора Бремон-
да стигла у Фез, нестало је сваке погубе-
љи за француску војничку мисију, као и
за Европце, па би с тога сувишно било
даље изашиљати чета у Фез, које би се
сред садашњих прилика приказивале као
тежња за окупацијом главога града Ма-
рока. Настави ли Француска војничке
кораче у Мароку, Њемачка придржава
право, да у том случају поступа на свој
начин.

Кратке вијести

Фрањо Молнар самоубица. Као што
јављају из Пеште, гласовити мађарски
писац Фрањо Молнар покушао је у ово
дана себи да одузме живот. Прво је по-
кушао да се убије, али је у томе спри-
јечен, а послје је покушао да се отрује,
али ни то му није издало за руком.
Узрок се не зна зашто Молнар кидише
на себе, ако није због љубавне авантуре,
коју је имао ту скоро.

Пожар руског бродоградилшта. У
руском бродоградилшту у Николајевском
на Црном Мору избио је пожар, који је
уништио столарске радионице и одјелје-
ња за моделовање.

Град Ириг у пламену. По вијестима
из Петрограда, град Ириг захватио је по-
жар, који је само у почетку изгорио пре-
ко три стотине кућа, а нарочито куће
дипломата. Гувернер је због тога незна-
но побјегао. Држи се, да су пожар про-
изроковали Чунгузи.

Смртна казна у Шпанолској. На пи-
тање једнога новинара, да ли је истина,
да Шпанолска мисли укинути смртну
казну, одговорио је министар предсјед-
ник Каналес, да је истина и да ће смр-
тна казна бити доскоро укинута.

Дневник

Вратили се на Цетње. Њихо-
ва Величанства Краљ и Краљица
вратили су се ономад са чланови-
ма Краљ. Породице са Ријеке на
Цетње.

Посјетио представу. Његово Ве-
личанство Краљ посјетио је ономад
вече са Књагињом Нашљедницом
представу у Народном Позоришту.

Дар Књагиње Милице. Њено
Краљ. Височанство Нашљедница
Милица обдарила је гардеробу на-
шега Народнога Позоришта бога-
тим прилогом. Узвишена прилож-
ница, прожета искреном љубављу
према напретку ове наше културне
установе, снабдјела је позоришну
гардеробу веома лијепим и корис-
ним прилозима у костимима и раз-
ном намјештају, обећавају да ће и

на даље у томе погледу покла-
њати своју пажњу потребама По-
зоришта.

Били у Подгорици. Ономад су
били у Подгорици као туристе ау-
стриски пуковник Грубић, шеф
штаба 16. корпуса, и капетан Ха-
шкл из истога штаба. У Подгори-
ци су били предсретнути од наших
официра, и послје су излазили и
до границе, па су по повратку у
варош прегледали и болницу да
виде малосорске рањенике, у чију
је корист пуковник Грубић прило-
жио 200 перпера. Прексиноћ су
отпутовали у Бар, откуда су про-
дужили за Дубровник.

Смрт нашега умјетника. Под
овим насловом смо концем фебру-
ара донијели биљешку у нашем
листу да је у Лијевну преминуо
комичар Никола Т. Вукотић, син
наше земље. Ту биљешку смо из
Лијевна о његовој смрти добили.
Сада смо добили из поузданог из-
вора вијест да је Никола жив и на-
лази се у Босни. Глас о његовој
смрти развијела се од туд што је
он лежао у болници у Лијевну са
још једним, који је преминуо, па
се држало да је то Никола. Мило
нам је што нам се пружила при-
лика да ову забуну о смрти ње-
говој поправимо како би о томе
били извијештени његови сродни-
ци и пријатељи како у земљи, а
тако и на страни.

Позориште. Вечерас је „Бидо“,
сlike из народног живота с пјева-
њем од Јанка и Брзака, који за-
служује општу пажњу због лијепих
српских пјесама, те ће свакако по-
сјета бити добра и ако се и раније
давао. Сјутра у вече даје се први
пут „Јелисавета, књагиња црногор-
ска“, од Ђ. Јакшића, коју не би
требала наша публика да пропусти
а да је не посјети.

Вријеме. Пошљедних дана па-
дају кише без престанка, које се
свом силином излијевају и ноћу и
дању. Јуче послје подне као да
је била провала облака. Силна ки-
ша тако се излила свом жестином
да је падала у великим млазовима
и покрила све улице. Послје тога
пао је јак и велики град. Због то-
га је знатно и захладило. Од ових
силних киша, које још трају и не-
ма изгледа да ће ускоро престати,
биће врло велике штете по усјеве,
а особито по лозу, која је и од
града јако настрадала.

Пажња санитарској власти. Примамо
из грађанства: На овдашњој пијаци ка-
сани говеђег меса такву говеђину кољу
и продају да је испод сваке критке, мр-
шава и слабо, а грађанство мора да
купи и добро да плати, па не може да
добије онакво месо, како жели, и поред
дугог чекања на касаници. Поред слабог
и мршаваг меса, што га кољу, човјек кад
види кола, којима врше пренос тога меса
од кланице до касанице, не пада му и
на памет да га ико узме, јер су кола пр-
љава, немају горњег поклопа како би
месо очувао да на њега при преносу не
пада улична прашина и друга нечистоћа,
па уз то преко кола окаче још и утро-
бице, те за њима трче пси њушкајући их.
Молимо најучтивије санитарску и оп-
штинску власт да обрати што већу па-
жњу на продају и чистоћу како меса,
тако и осталих животних намирница на
овдашњој пијаци и да томе стану јед-
ном за свагда на пут. Или радити како
треба, или никако.

Обзнана. Одбор за извршење теста-
мента пок. архимандрита Раичевића умо-
лио нас је да обзнанимо: Одбор за
извршење тестаментa поп. архимандрита
Раичевића послје дужег прекида поново
је отпочео рад на сређивању свију по-
слова, који се односе на заоставштину
пок. архимандрита. Ово се ставља до зна-
ња како онима који имају обавеза према
маси пок. архимандрита тако и онима
који имају каквих потраживања из масе,
да се са својим пријавама непосредно
Одбору обраћају. Дужници пок. архи-
мандрита позивају се да своја дуговања
што прија уреде, да Одбор судским пу-
том не тражи наплату.

Поуке и савјети

Анализа вина

Ове године не изобилујемо вином, јер
је прошлогодња берба била врло сла-
ба. Због тога се сада у нашу земљу у-
вози вино са стране. Како многи продави-
с тиме спекулишу, то се често увози и
вино које је вјештачки направљено или
шпајзовано — мијешано. Нарочито се
вину са стране вјештачки даје боја вина.
А да се то оцијени и аналише најтежи
и најделикатнији је посао.

Како код нас нема лабораторије и на-
рочитих хемичара за анализу вина, то ће-
мо, на основу стручних извјештаја, изни-
јети начин како ће моћи свако да оци-
јени вино јели природно или није.

Анализе се врше овако:
Узме се комад креде и замочи се у
бијелачевину од 10°, па се осуши на 100°
и горњи слој креде изгребе. На тако
албумисану креду капе се кап вина и ако
вино направи на креди зеленкасту, љу-
бичасту или ружичасту мрљу, нијесу
природна.

Узме се 30 с. м³ вина и засити раство-
ром борнума у води до зеленог бојад-
сања. У овај раствор дода се 15 с. м³
опатног етра и остави се. Ако етар бо-
јадна вино, вјештачко је.

Узмемо 50 с. м³ вина и у њ се сипа
мало амонијака. Том се раствору дода
25 с. м³ чистога амил алкохола и ако се
вино обоји, вјештачко је.

Узме се 4 с. м³ вина, коме се дода
1 с. м³ стинце, а карбит соде додаје се
док се талог не почне да ствара и по-
ново раствара кад му се дода мало опат-
не киселине. Ако добије љубичасту боју,
вино је вјештачко.

Те пробе може да врши свако и ана-
лиза је тачна и без хемиског лабораторија.

Из бијела свијета

Геније у затвору. О сензационалном
једном случају јавља будимпештански лист
„Аз Ест“:

Године 1904. осуђен је 24-годишњи ко-
вачки помоћник Стј. Финта на 12-годи-
шњу тамницу ради покушања убиства.
Финта је отпремљен у казниону у Само-
шувјар и онде запослен у заводској ко-
вачници. За свог слободног времена из-
рађивао је Финта којекако мале наките
из жељеза и рудаче, а при том покази-
вао је толико дара, да му је заводски
управитељ набавио сав потребни алат.

Тако су излазиле испод његове руке
скулптуре за скулптурама и изазивале нај-
више чуђење. Некоје су представљале
велику уметничку вриједност.

Онд је Финта почео да учи технику.
Тако су проишле двије године. Тек сада
је почео своје студије практично да из-
вађа. Шта је он све начинио, то је за
двљеме.

Већи дио електричнога уређења у Са-
мошувјару, водовода и т. д., изведен је
по његовом нацртима. Он је снадбио
већину зграда у граду са муњоводима,
своје властите конструкције.

Године 1909. бацио се опет на кипар-
ство. У најкраћем времену израдио је он
попрсје једнога кажњеника, дјело, које
по умјетничкој вриједности није премца.

Осим тога израдио је он читави низ
прекрасних кипова из различитог ма-
теријала.

Најзад је Финта покушао и са слика-
њем. И овдје му се човјек мора дивити.
Без икакве школе, без учења цртања,
извео је он неколико прекрасних настела.

Шест година је прошло, од када је
млади ковачки помоћник, син једне ци-
ганке ријетке љепоте, уведен у затвор
у Самошувјару. Сада му је 30 година и
за неколико година биће опет слободан.

Шта ће још све бити од овога човје-
ка, кога је његова необична надареност
понукала, да се бави умјетношћу, шта
ће бити из њега још, ако настави овим
путем, којим је кренуо у тамници?

30 милијуна на дну мора. Године 1799.
пловила је енглеска лађа „Lutine“ накр-
цана са 1389 комада злата и 278 комада
сребра из Лондона у Хамбург. Надошла
је олуја и уза сав надчовјечни напор
комчаци настрадала је „Lutine“ на острву
Клиланд. Један једини човјек се спасао.
Огромна вриједност товара од 1,207.000
фунти штерлинга, дакле округло 30 мил.
круна, намамљила је многе и многе, да
кушају то благо извадити. Но никоме
није то успјело сасма тако, да је осим
извађених 100.000 фунти још много на
морскоме дну. Сада је „National Salvage
Association“ направио да дигне то благо
помоћу пароброда, који је нарочито у
ту сврху сграђен. Овај је брод 57 м.
дуг 8 м. широк, а има строј од 1600 к.
с. Најважније су при овом пароброду
шмркови, који у један сат могу извући
2200 тона (11.000 центи) пијеска. Струч-
њаци прате ово подухеће са највећим
занимањем.

Тешка несрећа. При ваздухопловним
утакицама 3. о. мј. у Дражђанима отри-
цуо се брод „Нордхаусен“ прерано. Фа-
брикант Корн остао је висећи о кошари
брда. Вођа је одмах отворио вентил на
брод је бачен према згради плинаре, при
чем је Корн пао и сломио ногу. Плин,
који је струјио из брода упао је од
једне искре из димњака плинаре тако, да
је брод експлодирао, при чем је лађица
пробила кров зграде. Четири путника
тога брода је више или мање рањено.

ОГЛАСИ

ПОШТАНСКЕ МАРКЕ

Црногорске поштанске марке купује и
промјењује

Ј. Бенеш

Горажда—Босна

3—3

НА ЗНАЊЕ

У мојој кројачкој радњи израђујем

ОФИЦИРСКУ УНИФОРМУ

строго по најновијем пропису, са врло
умјереном цијеном, и брзом услугом.

Зато слободан сам препоручити се г.
гос. официрима за што већу посјету,

с поштовањем

Јован Бујишић, кројач.

Цетиње, Катунска ул. бр. 36. 3—5

36—50

НАЈВЕЋА ТВОРИЦА И ТРГОВИНА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УТВАРИ НИКОЛЕ ИВКОВИЋА у НОВОМ САДУ

Позната је да нема конкуренције, у
јефтним ценама, а још мање у савр-
шено доброј изради црквених утвари,
а све ово још надмашује моје огромно

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Одежда, литија, неба, барјака, кр-
стова, кандила, полијелеја (нока), пла-
штаница, кивота, свећњака, путира,
пјетохљебница и икона у свима могу-
ћим врстама за цркве, домове и т. д.
све што у ову струку спада. Иконостасе
израђујем тачно по плану на потпуно
задовољство мојих црквених муштерија.
У плановима имам велики избор.

Свештеничке хаљине израђујем сасвим
тачно и добро, то јамчи моја дугогодиш-
ња пракса. Шешира, камилавки и поја-
сева имам увек највећи избор.

НАРУЧБИНЕ ВРШИМ ТАЧНО И ОДМАХ

Адреса за писма и наручбе:

Nikola Ivkovića, Ujvidek (Novi Sad) Ugarska

11—30